

Цокур О.К.*студент;**Науковий керівник: Пілігрим Г.С.**кандидат юридичних наук, доцент,**доцент кафедри філософських та правових дисциплін,**Донецький національний університет економіки і торгівлі**імені Михайла Туган-Барановського***ПЛАГІАТ – ОДНА З ГОЛОВНИХ ПРОБЛЕМ СУСПІЛЬСТВА**

Плагіат в останній час – дуже розповсюджена проблема суспільства, це явище спостерігається майже в усіх сферах життя. Плагіат – найпоширеніша форма порушення у сфері авторського права.

Багато вчених вивчали цю проблему з різних боків. І.Романова – обґрунтовувала історію плагіату та його прояви в наш час; І.Порало – розглядав цю проблему з точки зору права, економіки та освіти; С.Дзюба – розкрив основні відомості про це явище та методи боротьби із ним; О.Кузнецова проаналізувала поняття та причини плагіату в Інтернет – ЗМІ; О.Штефан на підставі аналізу чинного законодавства визначив: перелік об'єктів, щодо яких можливий плагіат, кваліфікуючі ознаки плагіату, комплекс авторських прав, які порушуються у випадках плагіату, а також навів можливу відповідальність за дане правопорушення. Дослідження цієї проблеми не є вичерпними, отже ця тема є однією з найактуальніших у наш час.

Мета роботи – з'ясувати що таке плагіат та його ознаки, що можна розуміти під цим терміном і які види покарань передбачені за таку діяльність.

Слово плагіат походить від латинського «plagio» – краду – і в римському праві означало продаж у рабство вільної людини, відповідно за що передбачалося бичування. Визначення поняття надано у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття плагіат

Джерело	Визначення поняття
Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т.Бусел. – К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2004. – 1440 с.	Привласнення авторства на чужий твір науки, літератури, мистецтва або на чуже відкриття, винахід чи раціоналізаторську пропозицію, а також використання у свої працях чужого твору без посилання на автора.

Сучасний тлумачний словник української мови: 60 000 слів/ За заг. ред. д-ра філол. Наук, проф. В.В.Дубічинського. – Х.: ВД «Школа», 2009. – 832 с.	Привласнення або запозичення тексту з чужого літературного чи наукового твору без дозволу автора і без зазначення джерела.
Большой толковый словарь русского языка / Гл. ред. С.А.Кузнецов. – СПб.: «Норинт», 2006. – 1536 с.	Умышленное присвоение авторства чужого произведения или использование в своих трудах чужого произведения без ссылки на автора.
Краткая Литературная Энциклопедия / Гл. ред А.А.Сурков, 1962. – 1088 стб.	Самовольное заимствование, воспроизведение чужого лит., худож., научного произведения под своим именем или псевдонимом
Толковый словарь современного русского языка / Д.Н.Ушаков; под ред. д-ра филол. Наук Татьянченко Н.Ф. – М.: Альта-Пресс, 2005. – 1216 с.	Незаконное опубликование чужого произведения или его части под своим именем

Юридичне визначення цього терміна вперше з'явилося в українських нормативних документах лише в липні 2001 р. в новій редакції Закону України «Про авторське право і суміжні права», згідно ст. 50, плагіат – це оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Існує перелік ознак плагіату, серед яких: умисний характер; використання твору або його частини здійснюється особою свідомо; використаний твір може бути оприлюднений чи не оприлюднений, опублікований чи не опублікований автором; не зазначено посилання першоджерело; твір закріплений у матеріальній формі з можливістю визначення строку (дати) створення твору; оприлюднення або доведення (поширення чи повідомлення) використаного твору (або його частини) до загального відома [2].

Згідно із ст. 8 та 10 Закону України «Про авторське право і суміжні права» нижче у таблиці 2 наведено дані про об'єкти, що підлягають та не підлягають охороні та захисту.

Таблиця 2

Перелік об'єктів

До об'єктів авторського права належать:	До об'єктів авторського права не належать:
1. літературні письмові твори белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру (книги, брошури, статті тощо);	1. повідомлення про новини дня або поточні події, що мають характер звичайної прес-інформації;
2. виступи, лекції, промови, проповіді та інші усні твори;	2. твори народної творчості (фольклор);
3. комп'ютерні програми;	3. видані органами державної влади у межах їх повноважень офіційні документи політичного, законодавчого, адміністративного характеру (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їх офіційні переклади;
4. бази даних;	
5. музичні твори з текстом і без тексту;	
6. драматичні, музично-драматичні твори, пантоміми, хореографічні та інші твори, створені для сценічного показу, та їх постановки;	
7. аудіовізуальні твори;	4. державні символи України, державні нагороди; символи і знаки органів державної влади, Збройних Сил України та інших військових формувань; символіка територіальних громад; символи та знаки підприємств, установ та організацій;
8. твори образотворчого мистецтва;	
9. твори архітектури, містобудування і садово-паркового мистецтва;	
10. твори ужиткового мистецтва, у тому числі твори декоративного ткацтва, кераміки, різьблення, ливарства, з художнього скла, ювелірні вироби тощо;	
11. фотографічні твори, у тому числі твори, виконані способами, подібними до фотографії;	5. грошові знаки;
12. ілюстрації, карти, плани, креслення, ескізи, пластичні твори, що стосуються географії, геології, топографії, техніки, архітектури та інших сфер діяльності;	6. розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші аналогічні бази даних, що не відповідають критеріям оригінальності і
13. сценічні обробки творів і обробки фольклору, придатні для сценічного показу;	
14. похідні твори;	

15. збірники творів, збірники обробок фольклору, енциклопедії та антології, збірники звичайних даних, інші складені твори за умови, що вони є результатом творчої праці за добором, координацією або упорядкуванням змісту без порушення авторських прав на твори, що входять до них як складові частини;	на які поширюється право <i>sui-generis</i> (своєрідне право, право особливого роду)[3]. Проекти офіційних символів і знаків, зазначених у пунктах 4 і 5, до їх офіційного затвердження розглядаються як твори і охороняються відповідно до цього Закону
16. тексти перекладів для дублювання, озвучення, субтитрування українською та іншими мовами іноземних аудіовізуальних творів;	
17. інші твори.	

Згідно із ст. 51 Закону України «Про авторське право і суміжні права» захист особистих немайнових і майнових прав суб'єктів авторського права і (або) суміжних прав здійснюється в порядку, встановленому адміністративним, цивільним і кримінальним законодавством.

Так, ст. 176 КК України, що носить характер «широкої дії» встановлює кримінальну відповідальність за порушення авторського права і суміжних прав, а саме:

1. незаконне відтворення, розповсюдження творів науки, літератури і мистецтва, комп'ютерних програм і баз даних, а так само незаконне відтворення, розповсюдження виконань, фонограм, відеограм і програм мовлення, їх незаконне тиражування та розповсюдження на аудіо- та відеокасетах, дискетах, інших носіях інформації або інше умисне порушення авторського права і суміжних прав, якщо це завдало матеріальної шкоди у великому розмірі – караються штрафом від 200 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до 2 років, або позбавленням волі на той самий строк, з конфіскацією всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм, відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення.

2. ті самі дії, якщо вони вчинені повторно, або за попередньою змовою групою осіб, або завдали матеріальної шкоди в особливо великому розмірі – караються штрафом від 1 до 2 тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправними роботами на строк до 2 років, або позбавленням волі на строк від 3 до 5 років, з конфіскацією всіх примірників творів, матеріальних носіїв комп'ютерних програм, баз даних, виконань, фонограм,

відеограм, програм мовлення та знарядь і матеріалів, які спеціально використовувались для їх виготовлення.

3. дії, передбачені частинами 1 та 2 пунктами, вчинені службовою особою з використанням службового становища щодо підлеглої особи – караються штрафом від 500 до 1000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арештом на строк до 6 місяців, або обмеженням волі на строк до 2 років, з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років.

Кодекс України про адміністративні правопорушення також містить норму, ще більш із широкою сферою застосування, а ніж кримінальне законодавство, якою встановлюється адміністративна відповідальність за порушення прав, повністю на усі об'єкти інтелектуальної власності, мова йде про ст. 51-2. Відповідно до зазначеної норми закону «незаконне використання об'єкта права інтелектуальної власності, привласнення авторства на такий об'єкт або інше умисне порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності, що охороняється законом тягне за собою накладення штрафу від 10 до 200 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією незаконно виготовленої продукції та обладнання і матеріалів, які призначені для її виготовлення[4].

Отже, безумовно, плагіат – явище негативне. Для того, щоб судити про плагіат, потрібно чітко уявляти собі, що саме підпадає під цю категорію.

Список використаних джерел:

1. Романова І.В. «Явище плагіату: історія та сьогодення» Режим електронного доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua>

2. Матеріали Міжнародної конференції «Охорона прав інтелектуальної власності в Україні та Європейському Союзі: політика, законодавство, практика» (Київ, 15-16 червня 2011 р.). Проект ЄС «Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні». – К.: Фенікс, 2011. – 480 с.

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» N 3793 – XII від 23.12.93. Режим ел. доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12/ed20120613>

4. Кримінальний Кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001 року. Режим ел. доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>